

УДК 94(477):342.725

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-5\(35\)-1632-1644](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-5(35)-1632-1644)

Ковальчук Тарас Валентинович аспірант кафедри історії України, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, тел.: (0412)43-15-45, <https://orcid.org/0009-0003-7516-4114>

НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ ЗІ СТАНДАРТІВ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ ТА ДЕКОЛОНІЗАЦІЯ ТОПОНІМІЇ В УКРАЇНІ

Анотація. Метою статті є дослідження участі Національної комісії зі стандартів державної мови у процесах деколонізації топонімії в Україні. Методологія наукового дослідження ґрунтується на основі базових принципів історичного пізнання з урахуванням загальнонаукових та спеціальних історичних методів, міждисциплінарного підходу. Окреслена тематика ще не виступала предметом окремого наукового дослідження. Наукова новизна статті полягає у тому, що тут уперше комплексно проаналізовано участь Національної комісії зі стандартів державної мови у процесах деколонізації топонімії в Україні. У результаті автор приходить до висновків, що важливу роль у деколонізації топонімії в Україні відіграла Національна комісія зі стандартів державної мови. Долучення Комісії до деколонізації топонімії відбулося після ухвалення Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії». Закон передбачав перейменування топонімічних об'єктів, назви яких були пов'язані з символами російської імперської політики. Перед Нацкомісією зі стандартів державної мови постало завдання приведення нових назв топонімічних об'єктів у відповідність до стандартів державної мови. Деякою мірою до цих процесів був долучений і Уповноважений із захисту державної мови. Згодом Національна комісія зі стандартів державної мови сформувала перелік населених пунктів, назви яких не відповідали стандартам державної мови. Комісія також висловила рекомендації щодо приведення таких назв у відповідність до стандартів державної мови. Однак висловлені рекомендації викликали негативний суспільний резонанс, оскільки частина топонімічних об'єктів мала історичне походження й відповідала стандартам державної мови. Згодом Нацкомісія зі стандартів державної мови доопрацювала рекомендації; розпочалася практична робота, пов'язана з деколонізацією об'єктів топонімії. Перейменування населених пунктів, назви яких пов'язані із символами російської імперської політики, не відбулося у запланований термін.

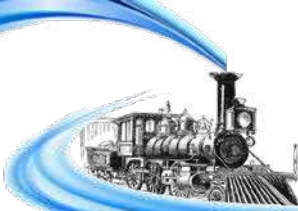
Ключові слова: Національна комісія зі стандартів державної мови, деколонізація, дерусифікація, декомунізація, топонімія, публічний простір, Україна.

Kovalchuk Taras Valentynovich PhD Student at the Department of History of Ukraine, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, tel.: (0412) 43-15-45, <https://orcid.org/0009-0003-7516-4114>

NATIONAL COMMISSION ON THE STANDARDS OF THE STATE LANGUAGE AND DECOLONIZATION OF TOPONYMY IN UKRAINE

Abstract. The aim of the paper is to analyse the National Commission on the Standards of the State Language' participation in the processes of decolonization of toponymy in Ukraine. The methodology of the research is based on the core principles of historical knowledge considering general scientific and special historical methods, an interdisciplinary approach. This topic has not yet been the subject of a separate scientific study. The scientific novelty is conditioned by the fact that this is the first comprehensive study of the National Commission on the Standards of the State Language' participation in the processes of decolonization of toponymy in Ukraine. As a result, the author comes to the conclusion that the National Commission on the Standards of the State Language played an important role in the decolonization of toponymy in Ukraine. The Commission's involvement in the decolonization of toponymy occurred after the adoption of the Law of Ukraine «On the condemnation and prohibition of the propaganda of Russian imperial policy in Ukraine and the decolonization of toponymy». The law provided for the renaming of toponymic objects whose names were associated with symbols of Russian imperial policy. The National Commission on the Standards of the State Language was tasked with adapting new names of toponymic objects in accordance with the standards of the state language. To some extent, the Commissioner for the Protection of the State Language was also involved in these processes. Subsequently, the National Commission on the Standards of the State Language formed a list of settlements whose names did not meet the standards of the state language. The Commission also made recommendations on adapting such names to the standards of the state language. But the recommendations made caused a negative public reaction, since some of the toponymic objects were of historical origin and met the standards of the state language. The National Commission on the Standards of the State Language subsequently revised the recommendations. Work has begun on the decolonization of toponymy objects. The renaming of settlements whose names are associated with symbols of Russian imperial policy did not take place at the scheduled time.

Keywords: National Commission on the Standards of the State Language, decolonization, derussification, decommunization, toponymy, public space, Ukraine.

Постановка проблеми. Після ухвалення у 2015 р. декомунізаційних законів (передусім Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарного режимів та заборону пропаганди їхньої символіки») декомунізація в Україні набрала системного характеру. Від цього часу Український інститут національної пам'яті, як центральний орган виконавчої влади у сфері відновлення та збереження історичної пам'яті, перетворився на інституційну основу декомунізації. В умовах повномасштабної російсько-української війни декомунізаційне законодавство було доповнене законодавством щодо дерусифікації (деколонізації) публічного простору (об'єктів топонімії) в Україні. І, оскільки, окрім іншого, постала необхідність приведення назв населених пунктів у відповідність до стандартів державної мови, важливу інституційну роль в деколонізації топонімії в публічному просторі поряд з Українським інститутом національної пам'яті почала відігравати Національна комісія зі стандартів державної мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нині в історіографії відсутні спеціальні, зокрема історичні, дослідження, присвячені вивченню участі Національної комісії зі стандартів державної мови у процесах деколонізації топонімії в Україні. Здебільшого, вчені звертали увагу на аналіз загальної мовної політики, пов'язаної з діяльністю Нацкомісії зі стандартів державної мови. Так, для прикладу, серед поодиноких тематичних досліджень можна назвати дисертаційну роботу Марини Бігарі «Механізми формування та реалізації державної мовної політики в Україні» (на здобуття наукового ступеня доктора філософії з публічного управління та адміністрування). Тут дослідниця, окрім іншого, звертає увагу на структуру органів, що формують та реалізують державну мовну політику в Україні, у тому числі на Національну комісію зі стандартів державної мови [1]. Отже, діяльність Нацкомісії зі стандартів державної мови, пов'язана з деколонізацією об'єктів топонімії в Україні, ще не привертала увагу вчених.

Метою статті є дослідження участі Національної комісії зі стандартів державної мови у процесах деколонізації топонімії в Україні.

Виклад основного матеріалу. Одним із державних органів, який через реалізацію мовної політики, утвердження української мови як державної, долучився до процесів деколонізації (дерусифікації, декомунізації) топонімії, стала Національна комісія зі стандартів державної мови. Вона була створена відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25 квітня 2019 р. [2] як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом згідно з рішенням Кабінету Міністрів України від 6 листопада 2019 р. Спрямування й координація діяльності Комісії покладалися на міністра освіти і науки України [3]. Її головами були призначені мовознавці, спочатку Орися Демська, згодом – Володимир Мозгунов, а з 5 жовтня 2023 р. – Юлія Чернобров [4].

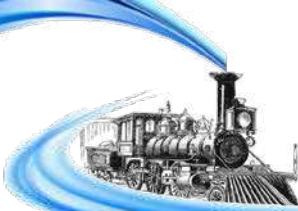

Відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25 квітня 2019 р. передбачалося створення інституту Уповноваженого із захисту державної мови. У Законі зазначається: «З метою сприяння функціонуванню української мови як державної у сферах суспільного життя, визначених цим Законом, на всій території України діє Уповноважений із захисту державної мови» [2]. Діяльність мовного омбудсмана у контексті захисту української мови як державної згодом стала пов'язаною із деколонізацією топонімії. Першим Уповноваженим із захисту державної мови Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 р. була призначена Тетяна Монахова [5]; а від 8 липня 2020 р. – Тарас Кремінь [6].

На Національну комісію зі стандартів державної мови покладалися повноваження у сфері забезпечення стандартів державної мови: розробка стандартів та затвердження вимог до рівня володіння українською мовою, проведення іспитів на визначення рівня володіння нею. Після ухвалення 21 березня 2023 р. Верховною Радою України Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» (набув чинності 27 липня 2023 р.) [7] перед Комісією постало завдання висловлювати рекомендації щодо приведення назв населених пунктів України у відповідність до стандартів державної мови. Упродовж двох місяців з дня опублікування Закону Національна комісія зі стандартів державної мови мала оприлюднити на своєму офіційному веб-сайті перелік об'єктів топонімії, назви яких не відповідали стандартам державної мови, та висловити рекомендації щодо приведення таких назв у відповідність до стандартів державної мови [7].

Згідно з рішенням Комісії, 10 травня 2023 р. була створена робоча група на чолі з Володимиром Мозгуновим для підготовки пропозицій до «Переліку сіл, селищ, міст, назви яких не відповідають стандартам державної мови, та рекомендації щодо приведення назв таких сіл, селищ, міст у відповідність зі стандартами державної мови» [8]. Як результат, Нацкомісією 22 червня 2023 р. (рішення № 230) [9] та 27 червня 2023 р. (рішення № 231) [10] були прийняті рішення про схвалення «Переліку сіл, селищ, міст, назви яких не відповідають стандартам державної мови, та рекомендації щодо приведення назв таких сіл, селищ, міст у відповідність до стандартів державної мови». Рішення 27 червня 2023 р. № 231 стосувалося населених пунктів Криму.

Загалом, рекомендації стосувалися понад 1,4 тис. населених пунктів України. Нацкомісія висловила рекомендації або перейменувати той чи інший населений пункт (наприклад, с. «Пещера» на с. «Печера» в Закарпатській області; с. Вячеславка на с. В'ячеславка в Запорізькій області; с. Йорданівка на с. Йорданівка у Львівській області тощо), або ж «запропонувати нову назву в установленому законодавством порядку» [11]. При цьому, голова Комісії

Володимир Мозгунов 28 червня 2023 р. під час прес-конференції «Про виконання норм Закону України “Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики і деколонізацію топонімії”» відзначив, що рішення Комісії – це рекомендації, а остаточне рішення про перейменування залишається за громадами та органами місцевого самоврядування [12]. Важливо, що до вказаного переліку потрапили й об’єкти топонімії на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України, зокрема, як зазначалося вище, у Криму. Тут, до прикладу, до майже сотні запропонованих змін назв населених пунктів (пропозиція нової назви), зокрема, потрапили села Красна Зоряка, Кукушкіне, Лічне, Побєдне, Приятне Свідання, Розове, Уютне та інші [11].

Однак запропоновані Нацкомісією зі стандартів державної мови рекомендації щодо перейменування населених пунктів отримали значний негативний суспільний резонанс. Передусім, це стосувалося рішення № 230 від 22 червня 2023 р., яке передбачало зміну назв населених пунктів, частина з яких – історичні назви, що відповідали стандартам державної мови. Окрім інших, до рекомендації на зміну назви потрапило і м. Запоріжжя, необхідність перейменування якого обґрунтовувалася нібито тим, що «назва міста може не відповідати лексичним нормам української мови та стосуватися російської імперської політики» [13]. 27 червня 2023 р. Уповноважений із захисту державної мови Тарас Кремень у зверненні до міністра освіти і науки України Оксена Лісового висловив прохання скасувати рішення Комісії № 230. Тарас Кремень зазначив, що вказане рішення включає велику кількість назв населених пунктів, які не порушують стандартів державної мови. Це, зокрема: Запоріжжя, Перемога, Зоряне, Мирне, Травневе, Маяк, Молодіжне, Об’єднане та інші [14]. Разом з тим, у цей же день, як зазначалося вище, Нацкомісія зі стандартів державної мови оприлюднила ще одне рішення (№ 231), яке також мало суперечливі моменти щодо необхідності зміни назв частини населених пунктів. 28 червня 2023 р. Міністерство освіти і науки України спрямувало до Комісії листа, у якому пропонувалося скасувати рішення № 230 та № 231. Роз’яснення в офіційному листі для Нацкомісії зі стандартів державної мови з приводу її резонансних рішень надав Український інститут національної пам’яті. У листі роз’яснювалося, на що передусім потрібно звертати увагу для виконання Закону про деколонізацію [15].

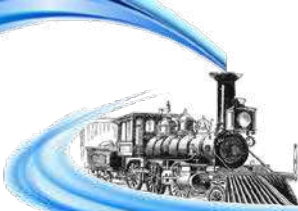
28 червня 2023 р. Національна комісія зі стандартів державної мови провела прес-конференцію «Про виконання норм Закону України “Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики і деколонізацію топонімії”». На заході представники Комісії, зокрема і її голова Володимир Мозгунов, наголосили на рекомендаційному характері пропозиції, яка стосувалася перейменування м. Запоріжжя [12]. Урешті-решт, резонансні рішення Національної комісії зі стандартів державної мови були змінені (документи отримали нову редакцію – від 30 червня 2023, № 236) [8; 11].

Такі зміни до попереднього рішення Національної комісії зі стандартів державної мови, зокрема, проілюструємо на прикладі пропозицій щодо перейменування населених пунктів Волинської області, які викликали значний резонанс серед громадськості. Відповідно до рішення від 22 червня 2023 р., в області було запропоновано перейменувати 19 сіл, які не відповідали стандартам державної мови, однак у рішенні від 30 червня 2023 р. їх залишилося лише 4. У кінцевому документі рекомендувалося перейменувати села Смоляри-Світязькі (на Смолярі-Світязькі), Рогові Смоляри (на Рогові Смолярі), Столинські Смоляри (на Столинські Смолярі) та Підгородне (на Підгородне). Решта назв сільських населених пунктів, серед яких Зоря, Шахтарське, Уляники, Красностав, Самари, Красний Бір та інші, які мали давні історичні назви, були вилучені з кінцевого списку рішення Нацкомісії [16].

Діяльність Національної комісії зі стандартів державної мови у контексті реалізації Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» із деколонізації топонімії після оприлюднення її рекомендацій у середині 2023 р. тривала і надалі [8]. При цьому, зауважимо, що остаточна деколонізація топонімії не відбулася у визначені Законом пів року (із 27 липня 2023 р. по 27 січня 2024 р.) [7]. А в окремих випадках на місцевому рівні відбувався відвертий спротив спробам зміни назв населених пунктів, які містили символіку російської імперської політики. Прикладом таких дій можна назвати невдалі спроби перейменування м. Первомайськ Миколаївської області, що рекомендувала Національна комісія зі стандартів державної мови. На сесії Первомайської міської ради 25 січня 2024 р. депутати увосьме не підтримали перейменування міста. На сесії не було підтримано пропозицію надати місту нову назву – «Добродар», за що висловилася більшість жителів громади. Також не було прийнято рішення про перейменування Первомайська на честь 93-ьої окремої механізованої бригади ЗСУ «Холодний Яр» – «Холоднояр» [17].

Хоча Нацкомісія зі стандартів державної мови діяла відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», її роботу як центрального органу виконавчої влади, зокрема в сфері деколонізації, контролював Комітет Верховної ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування. Комітет з такою назвою був утворений у складі Верховної Ради України IX скликання відповідно до Постанови Верховної Ради України № 19-IX від 29 серпня 2019 р. [18]. У складі різних скликань Верховної Ради України комітет з таким профілем мав різні назви, а його витоки пов'язані з діяльністю Комісії з питань діяльності Рад народних депутатів, розвитку місцевого самоврядування, створеної 28 серпня 1990 р. [19].

14 липня 2023 р. Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування визнав роботу Національної комісії зі стандартів державної мови в частині виконання вимог Закону про деколонізацію незадовільною. Таке рішення було прийняте після заслуговування інформації голови Нацкомісії Володимира Мозгунова та його заступника Олександра Мирончука. Комітет рекомендував міністру освіти і науки України провести комплексну перевірку діяльності Нацкомісії зі стандартів державної мови, а членам Комісії – розглянути питання про складання ними своїх повноважень [20].

На засіданні Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування 28 лютого 2024 р. у його складі було створено підкомітет з питань деколонізації, керівником якого призначено Романа Лозинського. Завданнями підкомітету стали реалізація норм законодавства з декомунізації й дерусифікації; вилучення з публічного простору назв населених пунктів (районів), які порушували стандарти державної мови; їх найменування і перейменування [21]. До речі, підкомітет був створений на засіданні 28 лютого 2024 р. після надання пропозицій органами місцевого самоврядування, військових адміністрацій та рекомендацій Українського інституту національної пам'яті й Національної комісії зі стандартів державної мови щодо перейменування деяких населених пунктів на Дніпропетровщині й Миколаївщині, назви яких були пов'язані з російською імперською політикою або не відповідали стандартам державної мови на реалізацію Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімів» [21].

Після створення підкомітету з питань деколонізації на засіданнях Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування досить часто розглядалися питання щодо перейменування населених пунктів (для їх ухвалення Верховною Радою України). Як правило, вони готувалися за поданням й затвердженням пропозицій органами місцевого самоврядування, військових адміністрацій та експертного середовища, зокрема Національної комісії зі стандартів державної мови.

5 березня 2024 р. Юлія Чернобров, як голова Національної комісії зі стандартів державної мови, та Данута Мазурик, як членкиня Комісії, взяли участь у засіданні підкомітету з питань деколонізації, на якому розглядалося питання змін назв населених пунктів у Вінницькій, Волинській, Житомирській, Закарпатській, Львівській, Рівненській, Тернопільській, Хмельницькій областях. Відповідні перейменування відбувалися у рамках реалізації Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в

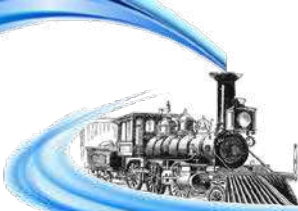
Україні і деколонізацію топонімії» [22]. 19 червня 2024 р. Юлія Чернобров взяла участь у засіданні Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування. На засіданні поряд з пропозиціями місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування було підтримано рекомендації Нацкомісії зі стандартів державної мови щодо перейменування 83 населених пунктів, назви яких не відповідали стандартам державної мови. Такі зміни топонімів передбачалися у Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Київській, Кіровоградській, Луганській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Сумській, Харківській, Херсонській, Хмельницькій, Черкаській, Чернігівській областях [23].

Висновки. Після ухвалення у 2023 р. Верховною Радою України Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» розпочалося перейменування топонімічних об'єктів, назви яких були пов'язані з символами російської імперської політики. Оскільки цей процес передбачав необхідність приведення нових назв топонімічних об'єктів у відповідність до стандартів державної (української) мови, важлива роль в деколонізації топонімії була відведена Національній комісії зі стандартів державної мови. Додатково до цих процесів долучився і Уповноважений із захисту державної мови. Нацкомісія зі стандартів державної мови представила перелік населених пунктів, назви яких не відповідали стандартам державної мови, та висловила рекомендації щодо приведення таких назв у відповідність до стандартів державної мови. Однак висловлені рекомендації викликали негативний суспільний резонанс, адже частина об'єктів топонімії була історичними назвами та відповідала стандартам державної мови. У подальшому Комісія зі стандартів державної мови доопрацювала свої рекомендації. Після цього розпочалася практична робота з деколонізації топонімії на місцях. Не дивлячись на чіткі, закріплені законодавством терміни деколонізації, перейменування населених пунктів, назви яких пов'язані із символами російської імперської політики, затягнулося у часі.

Серед перспективних напрямків дослідження окресленої тематики важливим є вивчення подальшої участі Національної комісії за стандартів державної мови в деколонізації топонімії в Україні. Також важливим видається визначення загальної ролі Нацкомісії за стандартів державної мови у процесах і дерусифікації, і декомунізації публічного простору українських населених пунктів.

Література:

1. Бігарі М. І. Механізми формування та реалізації державної мовної політики в Україні. Дис. ... д-ра філософії з публічного управління та адміністрування. Харків, 2021. 225 с.
2. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Верховна Рада України. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 11.06.2024).

3. Місія, функції та завдання. *Національна комісія зі стандартів державної мови*. 2021. URL: <https://mova.gov.ua/nacionalna-komisiya-zi-standartiv-derzhavnoyi-movi/misiya-ta-strategiya> (дата звернення: 05.12.2024).

4. Команда. *Національна комісія зі стандартів державної мови*. 2024. URL: <https://mova.gov.ua/persons> (дата звернення: 06.12.2024).

5. Розпорядження [Кабінету Міністрів України] від 27 листопада 2019 р. № 1136-р «Про призначення Монахової Т. В. Уповноваженим із захисту державної мови». *Урядовий портал*. 2019. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-priznachennya-monahovoyi-t-v-u-a1136r> (дата звернення: 19.01.2025).

6. Розпорядження [Кабінету Міністрів України] від 08 липня 2020 р. № 852-р «Про призначення Кременя Т. Д. Уповноваженим із захисту державної мови». *Урядовий портал*. 2020. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-priznachennya-kremenya-t-d-upovnovazhenim-iz-zahistu-derzhavnoyi-t80720> (дата звернення: 19.01.2025).

7. Закон України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії». *Верховна Рада України*. 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3005-20#Text> (дата звернення: 05.02.2024).

8. Звіт Національної комісії зі стандартів державної мови за 2023 рік. *Національна комісія зі стандартів державної мови*. 2023. URL: https://mova.gov.ua/storage/app/sites/19/2024/%D0%B7%D0%B2%D1%8B%D0%B4/%D0%9F%D1%83%D0%B1%D0%BB%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B9_%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82_%D0%93%D0%BE%D0%B%D0%BE%D0%B2%D0%B8_%D0%9D%D0%9A%D0%A1%D0%94%D0%9C_2023.pdf (дата звернення: 06.12.2024).

9. Рішення № 230 від 22 червня [2023 р.]. *Національна комісія зі стандартів державної мови*. 2023. URL: <https://mova.gov.ua/dokumenti/rozyasnennya/rishennia-2023/cherven-2023/rishennia-230-vid-22-chervnia> (дата звернення: 05.12.2024).

10. Рішення № 231 від 27 червня [2023 р.]. *Національна комісія зі стандартів державної мови*. 2023. URL: <https://mova.gov.ua/dokumenti/rozyasnennya/rishennia-2023/cherven-2023/rishennia-231-vid-27-chervnia> (дата звернення: 05.12.2024).

11. Додаток до рішення Національної комісії зі стандартів державної мови 22 червня 2023 року № 230 (в редакції рішення Національної комісії зі стандартів державної мови 30 червня 2023 року № 236). *Національна комісія зі стандартів державної мови*. 2023. URL: https://mova.gov.ua/storage/app/sites/19/rishennja_komisii/236%D0%94%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BA_%D0%B4%D0%BE_%D1%80%D1%96%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf (дата звернення: 05.12.2024).

12. Деколонізація топонімії: про виконання норм Закону України. *Укрінформ*. 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/3726284-dekolonizacia-toponimii-pro-vikonanna-norm-zakonu-ukraini.html> (дата звернення: 06.12.2024).

13. Запоріжжя не перейменуватимуть. Нацкомісія зі стандартів державної мови оновила перелік населених пунктів. *Суспільне Запоріжжя*. 2023. URL: <https://suspilne.media/zaporizhzhia/519537-zaporizza-ne-perejmenovuvatimut-nackomisija-zi-standartiv-derzhavnoi-movi-onovila-perelik-naselenih-punktiv/> (дата звернення: 05.12.2024).

14. Тарас Кремень: Рішення Нацкомісії зі стандартів державної мови щодо перейменування назв міст та селищ має бути скасоване. *Уповноважений із захисту державної мови*. 2023. URL: <https://mova-ombudsman.gov.ua/news/taras-kremin-rishennia-natskomisii-zi-standartiv-derzhavnoi-movy-shchodo-pereimenuvannia-nazv-mist-ta-selyshch-maie-buty-skasovane> (дата звернення: 05.12.2024).

15. Роз'яснення у зв'язку з ситуацією довкола приведення назв населених пунктів у відповідність мовним стандартам. *Український інститут національної пам'яті*. 2023. URL: <https://uinp.gov.ua/dekomunizaciya-ta-reabilitaciya/podolannya-naslidkiv-rusyfikaciyi-ta-totalitaryzmu-v-ukrayini/rozyasnennya-ministerstva-kultury-ta-informaciynoyi-polityky-ukrayiny-shchodo-derusyfikaciyi-dekomunizaciyi-ta-dekolonizaciyi> (дата звернення: 05.12.2024).

16. Нацкомісія зі стандартів мови внесла зміни до попереднього рішення про перейменування сіл на Волині. *Суспільне Луцьк*. 2023. URL: <https://suspilne.media/lutsk/521527-nackomisija-zi-standartiv-movi-vnesla-zmini-do-poperednogo-risenna-pro-perejmenuvanna-sil-na-volini/> (дата звернення: 18.01.2025).

17. У Первомайську депутати увосьме не підтримали перейменування міста – це була остання спроба: чому та що далі. *Суспільне новини*. 2024. URL: <https://suspilne.media/669642-u-pervomajskomu-deputati-uvosme-ne-pidtrimali-perejmenuvanna-mista-ce-bula-ostanna-sproba-comu-ta-so-dali/> (дата звернення: 18.03.2024).

18. Історія Комітету 9 скликання. *Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування*. 2024. URL: https://komsamovr.rada.gov.ua/news/Pro_komitet/zag_inf/Istor_Kom/80856.html (дата звернення: 09.01.2025).

19. Історія Комітету 1 скликання (1990–1994). *Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування*. 1994. URL: https://komsamovr.rada.gov.ua/news/Pro_komitet/zag_inf/Istor_Kom/79970.html (дата звернення: 09.01.2025).

20. Комітет з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування визнав незадовільною роботу Національної комісії зі стандартів державної мови в частині виконання вимог Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії». *Верховна Рада України*. 2023. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/239170.html (дата звернення: 15.09.2024).

21. У Комітеті з питань організації державної влади утворено підкомітет з питань деколонізації. *Верховна Рада України*. 2024. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/247098.html (дата звернення: 09.01.2025).

22. Деколонізація в Україні триває. *Національна комісія зі стандартів державної мови*. 2024. URL: https://mova.gov.ua/news/dekolonizatsiia-v-ukraini-tryvaie?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 09.01.2025).

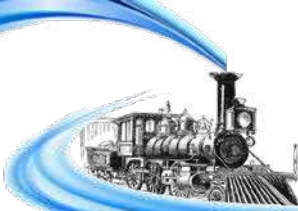
23. Деколонізація триває! *Національна комісія зі стандартів державної мови*. 2024. URL: <https://mova.gov.ua/news/dekolonizatsiia-tryvaie> (дата звернення: 09.01.2025).

References:

1. Bihari, M., I. (2021). Mekhanizmy formuvannia ta realizatsii derzhavnoi movnoi polityky v Ukraini. [Mechanisms of state language policy formation and implementation in Ukraine]. Dys. ... d-ra filosofii z publichnoho upravlinnia ta administruvannia. Kharkiv. 225 s. [in Ukrainian].

2. Zakon Ukrainy «Pro zabezpechennia funktsionuvannia ukrainskoi movy yak derzhavnoi». (2019). [Law of Ukraine «On Ensuring the Functioning of the Ukrainian Language as the State Language»]. *Verkhovna Rada Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> [in Ukrainian] (Accessed 11 June 2024).

3. Misiia, funktsii ta zavdannia. (2021). [Mission, functions and tasks]. *Natsionalna komisiia zi standartiv derzhavnoi movy*. URL: <https://mova.gov.ua/nacionalna-komisiya-zi-standartiv-derzhavnoyi-movi/misiya-ta-strategiya> [in Ukrainian] (Accessed 05 December 2024).

4. Komanda. (2024). [Team]. *Natsionalna komisiia zi standartiv derzhavnoi movy*. URL: <https://mova.gov.ua/persons> [in Ukrainian] (Accessed 06 December 2024).

5. Rozporiadzhennia [Kabinetu Ministriv Ukrainy] vid 27 lystopada 2019 r. № 1136-r «Pro pryznachennia Monakhovoi T. V. Upovnovazhenym iz zakhystu derzhavnoi movy». (2019). [Order [of the Cabinet of Ministers of Ukraine] dated November 27, 2019 No. 1136-r «On the appointment of Monakhova T. V. as Commissioner for the Protection of the State Language»]. *Uriadovyi portal*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-priznachennya-monahovoyi-t-v-u-a1136r> [in Ukrainian] (Accessed 19 January 2025).

6. Rozporiadzhennia [Kabinetu Ministriv Ukrainy] vid 08 lypnia 2020 r. № 852-r «Pro pryznachennia Kremenia T. D. Upovnovazhenym iz zakhystu derzhavnoi movy». (2020). [Order [of the Cabinet of Ministers of Ukraine] dated July 8, 2020 No. 852-r «On the appointment of T. D. Kremen as Commissioner for the Protection of the State Language»]. *Uriadovyi portal*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-priznachennya-kremenya-t-d-upovnovazhenim-iz-zahistu-derzhavnnoi-t80720> [in Ukrainian] (Accessed 19 January 2025).

7. Zakon Ukrainy «Pro zasudzhennia ta zaboronu propahandy rosiiskoi imperskoi polityky v Ukraini i dekolonizatsiiu toponimii». (2023). [Law of Ukraine «On the condemnation and prohibition of the propaganda of Russian imperial policy in Ukraine and the decolonization of toponymy»]. *Verkhovna Rada Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3005-20#Text> [in Ukrainian] (Accessed 05 February 2024).

8. Zvit Natsionalnoi komisii zi standartiv derzhavnoi movy za 2023 rik. (2023). [Report of the National Commission on the Standards of the State Language for 2023]. *Natsionalna komisiia zi standartiv derzhavnoi movy*. URL: https://mova.gov.ua/storage/app/sites/19/2024/%D0%B7%D0%B2%D1%8B%D0%B4/%D0%9F%D1%83%D0%B1%D0%BB%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B9_%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82_%D0%93%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B8_%D0%9D%D0%9A%D0%A1%D0%94%D0%9C_2023.pdf [in Ukrainian] (Accessed 06 December 2024).

9. Rishennia № 230 vid 22 chervnia [2023 r.]. [Decision No. 230 of June 22 [2023]]. (2023). *Natsionalna komisiia zi standartiv derzhavnoi movy*. URL: <https://mova.gov.ua/dokumenty/rozyasnennya/rishennia-2023/cherven-2023/rishennia-230-vid-22-chervnia> [in Ukrainian] (Accessed 05 December 2024).

10. Rishennia № 231 vid 27 chervnia [2023 r.]. (2023). [Decision No. 231 of June 27 [2023]]. *Natsionalna komisiia zi standartiv derzhavnoi movy*. URL: <https://mova.gov.ua/dokumenty/rozyasnennya/rishennia-2023/cherven-2023/rishennia-231-vid-27-chervnia> [in Ukrainian] (Accessed 05 December 2024).

11. Dodatok do rishennia Natsionalnoi komisii zi standartiv derzhavnoi movy 22 chervnia 2023 roku № 230 (v redaktsii rishennia Natsionalnoi komisii zi standartiv derzhavnoi movy 30 chervnia 2023 roku № 236). (2023). [Appendix to the decision of the National Commission on the Standards of the State Language of June 22, 2023 No. 230 (as amended by the decision of the National Commission on the Standards of the State Language of June 30, 2023 No. 236)]. *Natsionalna komisiia zi standartiv derzhavnoi movy*. URL: https://mova.gov.ua/storage/app/sites/19/rishennja_komisii/236%D0%94%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BA_%D0%B4%D0%BE_%D1%80%D1%96%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf [in Ukrainian] (Accessed 05 December 2024).

12. Dekolonizatsiia toponimii: pro vykonannia norm Zakonu Ukrainy. (2023). [Decolonization of toponymy: on the implementation of the Law of Ukraine]. *Ukrinform*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/3726284-dekolonizacia-toponimii-pro-vikonanna-norm-zakonu-ukraini.html> [in Ukrainian] (Accessed 06 December 2024).

13. Zaporizhzhia ne pereimenovuvatymut. Natskomisiia zi standartiv derzhavnoi movy onovyla perelik naselenykh punktiv. (2023). [Zaporizhzhia will not be renamed. The National Commission on the Standards of the State Language has updated the list of settlements]. *Suspilne Zaporizhzhia*. URL: <https://suspilne.media/zaporizhzhia/519537-zaporizza-ne-perejmenovuvatymut-nackomisii-zi-standartiv-derzhavnoi-movi-onovila-perelik-naselenih-punktiv/> [in Ukrainian] (Accessed 05 December 2024).

14. Taras Kremin: Rishennia Natskomisii zi standartiv derzhavnoi movy shchodo pereimenuvannia nazv mist ta selyshch maie buty skasovane. (2023). [Taras Kremin: The decision of the National Commission on the Standards of the State Language on renaming cities and towns should be canceled]. *Upovnovazhenyi iz zakhystu derzhavnoi movy*. URL: <https://mova-ombudsman.gov.ua/news/taras-kremin-rishennia-natskomisii-zi-standartiv-derzhavnoi-movy-shchodo-pereimenuvannia-nazv-mist-ta-selyshch-maie-but-y-skasovane> [in Ukrainian] (Accessed 05 December 2024).

15. Roziasnennia u zviazku z sytuatsiieiu dovkola pryvedennia nazv naselenykh punktiv u vidpovidnist movnym standartam. (2023). [Clarification of the situation regarding the adaptation of the names of settlements in accordance with language standards]. *Ukrainskyi instytut natsionalnoi pamiaty*. URL: <https://uinp.gov.ua/dekomunizaciya-ta-reabilitaciya/podolannya-naslidkiv-rusyfikaciyi-ta-totalitaryzmu-v-ukrayini/rozyasnennya-ministerstva-kultury-ta-informacynoyi-polityky-ukrayiny-shchoderusyfikaciyi-dekomunizaciyi-ta-dekolonizaciyi> [in Ukrainian] (Accessed 05 December 2024).

16. Natskomisiia zi standartiv movy vnesla zminy do poperednoho rishennia pro pereimenuvannia sil na Volyni. (2023). [The National Commission on the Standards of the State Language has amended the previous decision on renaming villages in Volyn]. *Suspilne Lutsk*. URL: <https://suspilne.media/lutsk/521527-nackomisii-zi-standartiv-movi-vnesla-zmini-do-poperednogo-risenna-pro-perejmenuvanna-sil-na-volini/> [in Ukrainian] (Accessed 18 January 2025).

17. U Pervomaisku deputaty uvosme ne pidtrymaly pereimenuvannia mista – tse bula ostannia sprobа: chomu ta shcho dali. (2024). [In Pervomaisk deputies did not support the renaming of the city for the eighth time – this was the last attempt: why and what next] *Suspilne novyny*. URL: <https://suspilne.media/669642-u-pervomajskomu-deputati-uvosme-ne-pidtrimali-perejmenuvanna-mista-ce-bula-ostanna-sproba-comu-ta-so-dali/> [in Ukrainian] (Accessed 18 March 2024).

18. Istoriia Komitetu 9 sklykannia. (2024). [History of the Committee of the 9th convocation]. *Komitet Verkhovnoi Rady Ukrainy z pytan orhanizatsii derzhavnoi vlady, mistsevoho samovriaduvannia, rehionalnoho rozvytku ta mistobuduvannia*. URL: https://komsamovr.rada.gov.ua/news/Pro_komitet/zag_inf/Istor_Kom/80856.html [in Ukrainian] (Accessed 19 January 2025).

19. Istoriia Komitetu 1 sklykannia (1990–1994). (1994). [History of the Committee of the 1st convocation (1990–1994)]. *Komitet Verkhovnoi Rady Ukrainy z pytan orhanizatsii derzhavnoi vlady, mistsevoho samovriaduvannia, rehionalnoho rozvytku ta mistobuduvannia*. URL: https://komsamovr.rada.gov.ua/news/Pro_komitet/zag_inf/Istor_Kom/79970.html [in Ukrainian] (Accessed 09 January 2025).

20. Komitet z pytan orhanizatsii derzhavnoi vlady, mistsevoho samovriaduvannia, rehionalnoho rozvytku ta mistobuduvannia vyznav nezadovolnoi robotu Natsionalnoi komisii zi standartiv derzhavnoi movy v chastyni vykonannia vymoh Zakonu Ukrainy «Pro zasudzhennia ta zaboronu propahandy rosiiskoi imperskoi polityky v Ukraini i dekolonizatsiiu toponimii». (2023). [The Committee on the Organization of State Power, Local Self-Government, Regional Development and Urban Planning recognized the National Commission on the Standards of the State Language's work in implementing the requirements of the Law of Ukraine «On the condemnation and prohibition of the propaganda of Russian imperial policy in Ukraine and the decolonization of toponyms» as unsatisfactory]. *Verkhovna Rada Ukrainy*. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/239170.html [in Ukrainian] (Accessed 15 September 2024).

21. U Komiteti z pytan orhanizatsii derzhavnoi vlady utvoreno pidkomitet z pytan dekolonizatsii. (2024). [A subcommittee on decolonization has been established in the Committee on the Organization of State Power]. *Verkhovna Rada Ukrainy*. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/247098.html [in Ukrainian] (Accessed 09 January 2025).

22. Dekolonizatsiia v Ukraini tryvaie. (2024). *Natsionalna komisiia zi standartiv derzhavnoi movy*. [Decolonization in Ukraine continues]. URL: https://mova.gov.ua/news/dekolonizatsiia-v-ukraini-tryvaie?utm_source=chatgpt.com [in Ukrainian] (Accessed 09 January 2025).

23. Dekolonizatsiia tryvaie! (2024). [Decolonization continues!]. *Natsionalna komisiia zi standartiv derzhavnoi movy*. URL: <https://mova.gov.ua/news/dekolonizatsiia-tryvaie> [in Ukrainian] (Accessed 09 January 2025).